

Osztatlan magyartanár képzés

Tantárgyleírások

(nyelvészeti tárgyak)

tantárgy neve: Bevezetés a nyelvtudományba (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: Az előadás célja az, hogy betekintést nyújtson a nyelvészeti gondolkodásba és a nyelvtudomány tanulmányozásába, egyfajta alapozást kínálva a specifikus nyelvészeti stúdiumok számára. A kurzus nagy hangsúlyt fektet a nyelvtudomány sokszínűségének bemutatására: a kommunikációkutatás, a pragmatika, a szemiotika, a szociolingvisztika, a pszicholingvisztika és a kognitív nyelvészet alapjaival egyaránt megismerteti a hallgatókat.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Kiefer Ferenc, <i>Magyar nyelv.</i> Bp., 2006. Pléh Csaba–Síklaki István–Terestyéni Tamás (szerk.), <i>Nyelv – kommunikáció – cselekvés.</i> Bp., 2001.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Cseresnyési László, <i>Nyelvek és stratégiák avagy a nyelv antropológiája.</i> Bp., 2004. Forgó Sándor, <i>A kommunikációelmélet alapjai.</i> Eger, 2011. Gósy Mária, <i>Pszicholingvisztika.</i> Bp., 1999. Horányi Özséb–Szépe György (szerk.), <i>A jel tudománya. Szemiotika.</i> Bp., 2004. Sándor Klára, Szociolingvisztikai alapismeretek. In: Galgóczi László (szerk.), <i>Nyelvtan, nyelvhasználat, kommunikáció.</i> Szeged, 1999. Szili Katalin, <i>Tetté vált szavak.</i> Bp., 2004.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Rác Anita, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc</p>	

tantárgy neve: A nyelvészeti ismeretszerzés alapjai (OMA)	kreditszáma: 1 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 2. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A kurzus célja, hogy a hallgatókat segítse a nyelvészeti szakirodalom értő olvasásában és felhasználásában, mely képessé teheti őket a nyelvtudomány köréből származó információk, problémák, új jelenségek kritikus feldolgozására, illetve ennek szóban vagy írásban történő prezentálására. A tantárgy megismerteti a legfontosabb nyelvészeti ismeretszerzési forrástípusokkal: szótártípusok, nyelvemléktárak, nyelvtanok, kézikönyvek, egyéb adattárak (névtárak, nyelvatlaszok), folyóiratok, periodikák. Bibliográfiák, hivatkozási rendszerek, keresési technikák. Számítástechnikai segédeszközök. Adatgyűjtési módszerek. Nyelvészeti dolgozatok szerkesztése.</p>	
<p>Kötelező irodalom: H. Bottyánfy Éva–Horváth Mária–D. Máta Mária, <i>Bevezetés az egyetemi nyelvészeti tanulmányokba</i>. Bp., 1989.</p> <p>Ajánlott irodalom: Bárczi Géza–Benkő Loránd–Berrár Jolán, <i>A magyar nyelv története</i>. Bp., 1967. 581–92. Gyurgyák János, <i>Szerkesztők és szerzők kézikönyve</i>. Bp., 2003. Kiss Lajos, Nyelvtörténeti szótáraink típusai: <i>MNy.</i> 90 (1994): 400–11.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Bába Barbara, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Fehér Krisztina, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	

tantárgy neve: A magyar nyelvtörténet alapjai (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja a magyar nyelv történetéről való nyelvészeti gondolkodás alapvető fogalmainak bemutatása, különösképpen a magyar nyelvtörténet fő korszakainak, ill. forrástípusainak vonatkozásában. A tantárgy legfontosabb témakörei: A magyar nyelv történetének periodizációs lehetőségei. A magyar nyelvtörténet forrástípusai: közvetett és közvetlen források. A nyelvemlékek fő típusai: a szórványemlékek és a szövegemlékek mint a magyar nyelvtörténet forrásai. A nyelvi változások általános jellemzése, a változások alapvető fogalmai. A nyelvi változások kivételései a szinkroniában. A nyelvi változások indítékai, mozgatórugói. A nyelvek kölcsönhatása és a nyelvi változások összefüggései. A nyelv területi tagolódásának történeti körülményei.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Bárczi Géza–Benkő Loránd–Berrár Jolán, <i>A magyar nyelv története</i>. Bp., 1967. 5–95. Benkő Loránd, <i>A történeti nyelvtudomány alapjai</i>. Bp., 1988. 119–257. Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet</i>. Bp., 2004. 13–68. Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>A magyar nyelvtörténet kézikönyve</i>. Bp., 2018. 13–98, 379–415.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Bárczi Géza, <i>A magyar nyelv életrajza</i>. Bp., 1963. Benkő Loránd, <i>Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei</i>. Bp., 1980. Bynon, Theodora, <i>Történeti nyelvészet</i>. Bp., 1997. 27–158, 184–200, 237–52. Cser István, <i>A történeti nyelvészet alapvonalai</i>. Piliscsaba, 2000. 7–45. Hoffmann István, <i>A Tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás</i>. Debrecen, 2010. Kovács László–Veszprémy László (szerk.), <i>Honfoglalás és nyelvészet</i>. Bp., 1997. 11–19, 25–43, 163–77. Molnár József–Simon Györgyi (szerk.), <i>Magyar nyelvemlékek</i>. Bp., 1976. Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>A magyar nyelv jelene és jövője</i>. Bp., 2017.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc; dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD</p>	

tantárgy neve: Leíró magyar hangtan (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A szegmentális fonetika irányai a beszédlánc egyes szakaszainak megfelelően: kortikális, artikulációs, akusztikai, auditorikus, percepciós fonetika. A beszélőszervek biológiai és fonációs működése, a magyar beszédhangok képzésének módjai. A magyar magánhangzók és mássalhangzók fonetikai és fonológiai rendszere. A hangok rokonsági rendszere. Hangkapcsolódások a beszédláncban, a magánhangzó- és a mássalhangzótvények a magyarban. A fonéma mivolta; elterjedtebb fonémafelfogások. A magyar nyelvre alkalmazott fonetikus írások.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Gósy Mária, <i>Fonetika, a beszéd tudománya</i>. Bp., 2004.</p> <p>Ajánlott irodalom: Kassai Ilona, <i>Fonetika</i>. Bp., 1998. Szilágyi N. Sándor, <i>Világunk, a nyelv</i>. Bp., 2000. 11–73. Telegdi Zsigmond, <i>Fonetika. Fonológia</i>. In: Bevezetés az általános nyelvészetbe. Bp., 1977. 129–139.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Kis Tamás, egyetemi docens, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –	

tantárgy neve: Szociolingvisztika (OMA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 2. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: Az óra célja, hogy a hallgatókat megismertesse azzal a nyelvszemlélettel, amely vizsgálódásaiban, nyelvleírásában és elméletalkotásában a nyelv társas funkcióiból indul ki. A hallgatók megismerkedhetnek a társasnyelvészet és a hagyományos nyelvészet közötti szemléleti–nyelvfilozófiai különbségekkel; a társasnyelvészet módszertani alapkövetelményeivel; a nyelv társas funkciójából következő alaptulajdonságokkal (identitás- és szerepjelzés, heterogenitás, kettős beágyazottság); a nyelv mint dinamikus rendszer változásának jellemzőivel és általános mechanizmusával; a nyelvi szocializáció és a nyelvhasználatra vonatkozó értékítéletek társas és társadalmi következményeivel.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Sándor Klára, Szociolingvisztikai alapismeretek. In: Sándor Klára (szerk.), <i>Nyelv, nyelvi jogok, oktatás</i>. Szeged, 2001. 7–48 = In: Galgóczi László (szerk.), <i>Nyelvtan, nyelvhasználat, kommunikáció</i>. Szeged, 1999. 133–171.</p> <p>Ajánlott irodalom: Pap Mária és Szépe György (vál.), <i>Társadalom és nyelv (Szociolingvisztikai írások)</i>. Bp., 1975. Sándor Klára, <i>Határtalan nyelv</i>. Bp., 2014. Trudgill, Peter, <i>Bevezetés a nyelv és társadalom tanulmányozásába</i>. Szeged, 1997. Wardhaugh, Ronald, <i>Szociolingvisztika</i>. Bp., 1995.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Kis Tamás, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Szociolingvisztikai gyakorlat (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 2. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja egyes nyelvi jelenségek gyakorlati bemutatása és feldolgozása a szociolingvisztikai kutatómunka módszereinek bemutatásával. A kiválasztott központi témának megfelelően a tanegység tematikája félévenként változik: nyelvelsajátítás, nyelvi szocializáció; nyelvi hátrányos helyzet; anyanyelv és iskola; és nyelv és kultúra; nyelvi ideológiák; egy beszélőközösség nyelvhasználatának vizsgálata; nyelvpolitikai, nyelvtervezési kérdések; nyelvi változás, nyelvi változók a mai magyar nyelvben. A tárgyhoz a tanár által meghatározott témakörből önálló gyűjtőmunka és feldolgozás is kapcsolódik.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Wardhaugh, Ronald, <i>Szociolingvisztika</i>. Budapest, 1995.</p> <p>Ajánlott irodalom: Kontra Miklós. (szerk.), <i>Nyelv és társadalom a rendszerváltás kori Magyarországon</i>. Budapest, 2003. Lanstyák István, <i>Nyelvalakítás és nyelvi ideológiák</i>. Pozsony: Comenius Egyetem, 2014. Réger Zita, <i>Utak a nyelvhez</i>. Budapest, 2002.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Reszegi Katalin, egyetemi docens, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Kis Tamás, egyetemi docens, PhD	

tantárgy neve: Leíró és történeti alaktan (OMA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 3. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás:</p> <p>A morfémák fogalma és fajai, a megkülönböztetésükre vonatkozó elméletek. A morfémák funkciói. A morfémák kapcsolódásának szabályai. A morfémák főbb típusainak történeti változásai (tő, képző, jel, rag).</p> <p>A mai magyar névszótőrendszer és kialakulása. A névszójelek története: többesjelek, a birtokos személyjelezés sajátosságai, a melléknevekhez kapcsolódó jelek. Névszóragozás a mai magyar nyelvben: a magyar esetrendszer leírásának problémái. Névszóragozásunk fejlődésének főbb vonalai: ősi, primer esetragok és továbbélésük formái, agglutinációval keletkezett ragjaink. Az egyes esetragok története.</p> <p>A magyar igealak szintetikus jellege, morfológiai és jelentésszerkezete. A mai igetőrendszer és kialakulása. Az igefajták és az igeragozás összefüggése. Az igemódok és kifejezőeszközök. A módjelek története az alapnyelvben, az ősmagyar és az ómagyar korban, ill. újabb kori módosulásai: alaktani és funkcionális változások. A magyar igeidőrendszer átalakulása: gazdagodás és szegényedés. Az általános és a határozott ragozás, az ikes igék mint a magyar nyelv belső fejleményei. Igei személyragjaink rendszere, valamint története, kialakulásuk jellegzetes módjai.</p>	
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000. 35–63, 95–126, 175–208.</p> <p>Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet</i>. Budapest, Osiris, 2003. 129–172, 352–71.</p> <p>Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>A magyar nyelvtörténet kézikönyve</i>. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2018. 129–153.</p>	
<p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Bárczi Géza–Benkő Loránd–Berrár Jolán, <i>A magyar nyelv története</i>. Budapest, Tankönyvkiadó 1967. 400–412.</p> <p>Benkő Loránd, <i>Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei</i>. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1980. 122–78, 190–257.</p> <p>Benkő Loránd (főszerk.), <i>A magyar nyelv történeti nyelvtana</i>. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1991–95. I, 41–59, 104–159.</p> <p>É. Kiss Katalin–Kiefer Ferenc–Siptár Péter, <i>Új magyar nyelvtan</i>. Budapest, 1998. 187–222.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc.</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Gyórfly Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD</p>	

tantárgy neve: Szövegelemlek (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 4. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A gyakorlat célja, hogy bemutassa az elméleti nyelvtörténeti ismeretek szövegeken, a Halotti Beszéden és az Ómagyar Mária-siralom szövegén való alkalmazhatóságát, s a szövegek nyelvi elemzése által jellemezhetővé tegye az adott kor nyelvállapotát, valamint annak művelődéstörténeti hátterét. A fenti nyelvemlékek mellett más korai rövid szövegelemlek (Königsbergi Töredék, Gyulafehérvári Sorok, Laskai Sorok) egyes helyeire is kitérünk. A következő kérdésköröket tárgyaljuk: a nyelvemlékek mint a nyelvtörténeti vizsgálat forrásai és felhasználásuk módszere, a magyar és a megfelelő latin szöveg viszonya, az olvasatok, a korabeli helyesírás, hangtani, morfológiai, lexikális, mondattani, szövegtani, stílári jellegzetességek, az értelmezés, a művelődés- és vallástörténeti háttér, a Halotti Beszéd és az Ómagyar Mária-siralom „utóélete” a magyar irodalomban.</p>	
<p>Kötelező irodalom: E. Abaffy Erzsébet, Korai kis szövegelemleink újabb olvasata: <i>MNy.</i> 86 (1990): 124–7. Benkő Loránd, <i>Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegelemlekei.</i> Bp., 1980. 7–63, 288–312, 329–83. Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet.</i> Bp., 2003. 281–93. A. Molnár Ferenc, Feze (A HB. értelmezéséhez 2.): <i>MNy.</i> 82 (1986): 169–90. A. Molnár Ferenc, A Halotti beszéd és könyörgés olvasata és értelmezése. In: A. Molnár Ferenc és M. Nagy Ilona (szerk.), <i>Tanulmányok a magyar egyházi nyelv története köréből.</i> Debrecen, 2003. 35–53. A. Molnár Ferenc, Az Ómagyar Mária-siralom olvasata és értelmezése. In: A. Molnár Ferenc és M. Nagy Ilona (szerk.), <i>Tanulmányok a magyar egyházi nyelv története köréből.</i> Debrecen, 2003. 55–76.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Balázs János, <i>Magyar deákság.</i> Bp., 1980. 451–514. Bárczi Géza, <i>A Halotti Beszéd nyelvtörténeti elemzése.</i> Bp., 1982. Madas Edit, <i>Középkori prédikációirodalmunk történetéből.</i> Debrecen, 2002. 83–125, 197–218. Martinkó András, <i>Az Ómagyar Mária-siralom hazai és európai tükrében.</i> Bp., 1988. Mészöly Gedeon, <i>Ómagyar szövegek nyelvtörténeti magyarázatokkal.</i> Bp., 1956; ugyanez részben In: Mészöly Gedeon, <i>Népünk és nyelvünk.</i> Szathmári István (szerk.) Bp., 1982. A. Molnár Ferenc, Újabb szempontok a Halotti Beszéd magyarázatához: <i>MNy.</i> 100 (2004): 439–54. Vízkelety András, „<i>Világ világa, virágnak virága...</i>” Bp., 1986.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc; dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc</p>	

tantárgy neve: Alak- és szófajtani elemzés (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 3. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: Alaktani kategóriák megközelítési, értelmezési lehetőségei. Az elméleti ismeretek régi és mai szövegek elemzésében való alkalmazása. Az alaktani rendszerek leírásának általános lehetőségei. Morfológiai alapfogalmak értelmezési problémái: a morféma és a szó. A morfematípusok osztályozásának kérdései: nyelvek feletti és nyelvspecifikus problémák. A törendszer leírásának eltérő megközelítései. A névszói esetragozás határmezsgyéje. A birtokos személyjelezés/-ragozás kérdése. Szinkrón problémák az igeragozási rendszer ábrázolásában: pl. a múlt idő, a felszólító mód jelének allomorfbjai, a ható ige problémája stb. A szófaj fogalma, a szófaji rendszerezés kritériumai. A szófaji rendszerezés problémái. A nem tiszta szófajiság kérdései. Az egyes szófajok jellemzése: alapszófajok (ige, főnév, melléknév, névmás, határozószó, igenév), viszonyszók, mondatvezetők. Szófajtani elemzési gyakorlatok.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Bp., 2000. 35–344.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Dobsonyi Sándor–Hangay Zoltán–Nagy Katalin, <i>Szófajtani elemzések</i>. Bp., 2003. Keszler Borbála–Lengyel Klára, <i>Magyar grammatikai gyakorlókönyv</i>. Bp., 2009. 43–213. Kiefer Ferenc (szerk.), <i>Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia</i>. Bp., 2000. 93–135. Kiefer Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelv</i>. Bp., 2006. 54–109. Keszler Borbála–Lengyel Klára, <i>Magyar grammatikai gyakorlókönyv</i>. Bp., 2009. 14–178.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc</p>	

tantárgy neve: A magyar nyelv eredete (OMA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 3. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja a magyar nyelv finnugor eredetének bizonyítása. A tantárgy tartalma a nyelvrokonság fogalmának tisztázása, a nyelvrokonság bizonyításának kritériumai. A genetikai és tipológiai rokonság bemutatása, azok összefüggéseinek megvilágítása. A rokonítás módszertani kérdései: a hangmegfelelési törvényszerűségek és a grammatikai egyezések áttekintése. A magyar nyelv tudománytalan rokonítási kísérleteinek bemutatása, azok cáfolata. A hasonlóság és a különbség kérdése a rokonítás módszerében. A hun, szkíta, török és japán rokonítási kísérletek áttekintése. A „délibábos nyelvrokonítás” ideológiai háttere. A nyelvészet, a régészet, a néprajz, az antropológia és a genetikakutatás kapcsolata, a tudományterületek keveredésének veszélyei.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Csepregi Márta (szerk.), <i>Finnugor kalauz.</i> Panoráma, Bp., 1998. Nanovfszky György (szerk.), <i>Nyelvrokonaink.</i> Teleki Alapítvány, Bp., 2000. Rédei Károly, <i>Őstörténetünk kérdései.</i> Balassi, Bp., 1998.</p> <p>Ajánlott irodalom: Pusztay János, <i>Az „ugor–török” háború után.</i> Gondolat, Bp., 1977. Róna-Tas András, <i>A nyelvrokonság.</i> Gondolat, Bp., 1978. Domokos Péter (szerk.), <i>Uralisztikai olvasókönyv.</i> Tankönyvkiadó, Bp., 1981. 11–33.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Maticsák Sándor, egyetemi tanár, DSc</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Finnugor nyelv (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 2–4. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A rokon nyelvek tanulmányozásának elsődleges célja az illető nyelv rendszerének megismertetése. Ez alapot ad a finnugor összehasonlító nyelvészeti tanulmányokhoz. A tantárgy tartalma a választott rokon nyelv hang- és alaktani rendszerének és főbb mondattani sajátosságainak bemutatása, elsősorban irodalmi jellegű szövegek alapján. A stúdium része az illető rokon nép rövid bemutatása: életkörülményeik és etnikai jellegzetességeik áttekintése, nyelvi helyzetük ismertetése.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Maticsák Sándor–Anna Tarvainen, <i>Finn nyelv</i>. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2002.</p> <p>Ajánlott irodalom: Csepregi Márta, <i>A finn mint rokonnyelv</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1985; Karanko, Outi–Keresztes László–Kniivilä, Irmeli, <i>Finn nyelvkönyv 1. Kezdőknek és középfeladóknek</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1996; Karanko-Pap, Outi–Vilkuna, Maria–Keresztes László, <i>Finn nyelvkönyv</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1980;</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Maticsák Sándor, egyetemi tanár, DSc</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Tóth Anikó Nikolett egyetemi tanársegéd, PhD; Maria Sarhema finn lektor</p>	

tantárgy neve: Jelentéstan (OMA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 4. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: Az előadás célja a mai modern jelentésemélet bemutatása az alább felsorolt főbb tematikus csomópontok szerint. A jel és jelentés. Jeltípusok. A nyelvi jelek jellemzői. A jelentéstan helye a nyelvtudományban. A jelentésfelfogás alakulása a magyar nyelvtudományban: a jelentés mint viszony; a jelentés mint funkciófogalom; a referenciális jelentés; a jelentés mint jelölési érték; a jelentés mint szabály; a komplex jelentés és annak aspektusai. Alak és jelentés. A jel és a jelentés változása. A szójelentés változásának rendszere. A tulajdonnév jelentése. A jelentéskutatás legújabb irányzatai: strukturális, a logikai és a kognitív szemantika, a mondatszemantika.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Hadrovics László, <i>Magyar történeti jelentéstan. Rendszeres gyakorlati szókincsvizsgálat.</i> Bp., 1992. Károly Sándor, <i>Általános és magyar jelentéstan.</i> Bp., 1970. Kiefer Ferenc, <i>Jelentésemélet.</i> Bp., (é. n.) J. Soltész Katalin, <i>A tulajdonnév funkciója és jelentése.</i> Bp., 1979. Szende Tamás, <i>A jelentés alapvonalai.</i> Zsámbék, 1996.</p> <p>Ajánlott irodalom: Bańcerowski Janusz, A jelentés értelmezési módjairól: <i>Nyr.</i> 119 (1996): 263–85. Bańcerowski Janusz, A nyelvi szemantika kutatásának egyes dilemmái: <i>Nyr.</i> 120 (1996): 432–40. Gombocz Zoltán, <i>Jelentéstan és nyelvtörténet. Válogatott tanulmányok.</i> Bp., 1997. 130–66. Grice, H. P., A társalgás logikája. In.: Pléh Csaba–Síklaki István–Terestyéni Tamás (szerk.), <i>Nyelv — kommunikáció — cselekvés.</i> Bp., 2001. 213–228. Kiefer Ferenc, A jelentéskutatás újabb irányzatai: <i>MNy.</i> 85 (1989): 257–71. Martinkó András, <i>A szó jelentése.</i> Szeged, 2001. Pusztai Ferenc, Szójelentés-történet. In: Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet.</i> Bp., 2003. 851–93. Searle, John R., Közvetett beszédaktusok. In.: Pléh Csaba–Síklaki István–Terestyéni Tamás (szerk.), <i>Nyelv — kommunikáció — cselekvés.</i> Bp., 2001. 62–82. Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>A magyar nyelv jelene és jövője.</i> Bp., 2017. Zsilka János, <i>A jelentés szerkezete. A jelentésmozgás egysége.</i> Bp., 1975. 15–22.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Rác Anita, egyetemi docens, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –	

tantárgy neve: Szintagma- és mondattan (OMA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 5. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja a szószerkezetek, az egyszerű és az összetett mondatok hagyományos és modern elméleti kérdéseinek ismertetése a magyar leíró mondattan keretében. Az elemzés módszertani kerete a szószerkezettanra épül: a szintagmák általános jellemzőire, tipológiájára, elemzésére. A tárgy témái: Mondattani elméletek tipológiája. Mondatfogalmak. A mondattani elemzés szempontjai: mondatfajták, modalitás, aspektus, szerkezeti jellemzés és elemzés, topik–komment struktúra, szemantikai előfeltevések. A mondatrészek fogalma, funkciója, alaki sajátosságai. Az egyszerű mondatok elemzése. Az egyszerű és az összetett mondat határesetekének fajtái. Az alárendelés és a mellérendelés az egyes nyelvi szinteken. A mellérendelő összetett mondat fajtái. Tömbösödés. Az alárendelés grammatikai eszközei. A mellékmondattípusok. A sajátos jelentéstartalom mondatrészkifejtéshez kapcsolódva. A sajátos jelentéstartalom mondatrészkifejtés nélkül. A többszörösen összetett mondat. A közbeékelődéses mondatok. A mondatátszövődés.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Budapest, 2000. 90–93, 135–139, 147–150, 219–220, 231, 234, 242–243, 347–554. Laczkó Krisztina, Az alany és az állítmány viszonyáról: hozzárendelés vagy alárendelés: <i>Nyr.</i> 125 (2001): 407–18. Tolcsvai Nagy Gábor, A magyar nyelv leírása és iskolai oktatása. In: Tolcsvai Nagy Gábor, <i>Nyelv, érték, közösség</i>. Gondolat Kiadó, Budapest, 2004. 296–322. Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>Nyelvtan</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2017.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Balázs Judit, A mondat szerkezete. In: Benkő Loránd (szerk.): <i>A magyar nyelv történeti nyelvtana</i>. II/2. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1995. 43–120. Imrényi András, <i>A magyar mondat viszonyhálózati modellje</i>. NytudÉrt. 164. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2013. Kiefer Ferenc, Az aspektus és a mondat szerkezete. In: Kiefer Ferenc (szerk.): <i>Strukturális magyar nyelvtan I</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992. 797–886. Kiefer Ferenc, <i>Modalitás</i>. Linguistica Ser. C, Relations I. MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest, 1990. Kugler Nóra, <i>A módosítószók funkciói</i>. NytudÉrt. 152. sz. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003. Pólya Katalin, A mondat fajtái modalitásuk szerint. In: Benkő Loránd (szerk.), <i>A magyar nyelv történeti nyelvtana II/2</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1995. 19–39.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Mondattani elemzés (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 5. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A gyakorlat célja az, hogy megismertessen a mondattani elemzés fogalmával és különböző módszereivel. Az elemzési gyakorlat keretében a klasszikus leíró hagyományok szerint folytatjuk az elemzést, szem előtt tartva, hogy a középiskolai tananyag ezen alapszik. A mondat szintagmatikus szerkezeteinek elemzése után az egyszerű mondat, majd az összetett mondat vizsgálatára kerül sor. Az elemzések során külön figyelmet fordítunk az átmeneti jelenségekre mind a szintagmák, mind a mondatok körében.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Keszler Borbála (szerk.), <i>Magyar grammatika</i>. Bp., 2000. Keszler Borbála–Lengyel Klára, <i>Magyar grammatikai gyakorlókönyv</i>. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 2011.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: K. Balogh Judit (szerk.), <i>Mai magyar nyelvi gyakorlatok. I.</i> Bp., 1998. Rácz Endre–Szemere Gyula, <i>Mondattani elemzések</i>. Bp., 1982. Alberti Gábor–Medve Anna, <i>Generatív grammatikai gyakorlókönyv. Magyar transzformációs generatív nyelvészeti elemzések I. Szabályok és magyarázatok</i>. Bp., 2004. Rácz Endre–Szathmári István, <i>Tanulmányok a mai magyar nyelv mondattana köréből</i>. Bp., 1983.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Györffy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD	

tantárgy neve: Szövegtan (OMA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 6. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja: Egyrészt a szöveggel mint a kommunikáció legmagasabban szervezett egységével kapcsolatos ismeretek rendszerezése, tekintettel a szövegre mint produktumra és mint produkcióra egyaránt, bevonva a kommunikációs helyzet tényezőit is. Másrészt az, hogy megvizsgáljuk a szövegnek mint legkomplexebben szervezett nyelvi konstruktumnak, ill. szövegnyelvészeti elemzésének helyzetét és lehetőségeit a magyartanításban. A tantárgy tartalma: A szövegtan forrásai, tárgya, célja, feladata, részterületei, segédtudományai. A magyar szövegtani kutatások mai helyzete. A szövegfogalom definiálhatóságának kérdései. A szövegértékűség jellemzői. A szövegösszefüggés síkjai, eszközei: különös tekintettel a szöveggrammatikára, szövegsemantikára és szövegpragmatikára. Utalóelemek tipológiája. A szöveg formája. A szöveg szerkezeti sajátosságai. A szöveg kifejtett és kifejtetlen jelentése. Szövegtipológia. Szövegstilisztika. A szövegek közötti összefüggés fajtái. A szövegelemzés kognitív vonatkozásai: szövegalkotás, -befogadás.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Szikszainé Nagy Irma, <i>Leíró magyar szövegtan</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2004. 17–407. Tolcsvai Nagy Gábor, <i>A magyar nyelv szövegtana</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001. 243–291. Tolcsvai Nagy Gábor, A magyar nyelv leírása és iskolai oktatása. In: Tolcsvai Nagy Gábor, <i>Nyelv, érték, közösség</i>. Gondolat Kiadó, Budapest, 2004. 296–322.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: de Beaugrande–Dressler, <i>Bevezetés a szövegnyelvészetbe</i>. Corvina, Budapest, 2000. 152–183. Dobi Edit, A szemiotikai textológia a magyar szövegtani kontextusban. Terminológiai kérdések a magyar nyelv szövegtanában. In: <i>Officina Textologica</i> 16 (2011): 11–36. Searle, J. R., Az illokúciós aktusok szerkezete. In: Pléh Csaba–Siklaci István–Terestyéni Tamás (szerk.): <i>Nyelv – kommunikáció – cselekvés</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 1997. 43–61. Fehér Erzsébet <i>A szövegtan megalapozása a magyar nyelvészetben</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2000. Kocsány Piroska, Szövegnyelvészet és szövegtan. In: <i>Hol tart ma a stilisztika?</i> Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996. 152–163. Petőfi S. János, <i>Szövegkompozíció és jelentés. Témák és megközelítések a szövegtani kutatásban. Szemiotikai Szövegtan</i> 18. JGYTF Kiadó, Szeged, 2007. Petőfi S. János, <i>A szöveg mint komplex jel. Bevezetés a szemiotikai textológiai szövegselejtésbe</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. Terestyéni Tamás, Szövegelméleti tézisek. In: <i>Szemiotikai szövegtan</i> 4 (1992): 7–31. Tolcsvai Nagy Gábor Nyelvi tudás és szövegtípus. In: <i>Absztrakció és valóság</i>. JGYTF Kiadó, Szeged, 1996. 335–340. Tolcsvai Nagy Gábor–Tátrai Szilárd (szerk.), <i>Szöveg, szövegtípus, nyelvtan. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához</i> 80. Tinta Kiadó, Budapest, 2008. Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>Nyelvtan</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2017.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Szövegtani elemzés (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 6. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja: a szöveg értelmezését, befogadását segítő szövegelemző módszerek elsajátíttatása. A tantárgy tartalma: A szépirodalmi és nem szépirodalmi igényű írott és élőnyelvi szövegek szövegtani szempontú (szövegformai, -akusztikai, -szerkezeti, szemantikai, -grammatikai, -pragmatikai, -tipológiai, -fonetikai, -stilisztikai, intertextuális) analitikus-kreatív vizsgálata. A szövegtípusok jellemzőinek konkrét példákon való felfedezése. Szövegjátékok: vers, illetve próza kreatív-produktív megközelítése. Néhány kreatív szövegátalakítás. Szövegek tipografizálásával kapcsolatos gyakorlatok. Vers és próza szövegmondat-összetevőinek lehetséges lineáris elrendezéséhez fűződő gyakorlatok. Vers és próza időszerkezetével kapcsolatos gyakorlatok. Szövegjavítás (költői, tanári).</p>	
<p>Kötelező irodalom: Szikszainé Nagy Irma, <i>Leíró magyar szövegtan</i>. Bp., 2004. 408–486. Szikszainé Nagy Irma, <i>Szövegértés — szövegelemzés — szövegalkotás</i>. Bp., 2003.</p> <p>Ajánlott irodalom: Balázs Géza, <i>Szövegtani gyakorlatok, vázlatok és tanulmányok</i>. Bp., 1994. Budaváriné Béres Erzsébet–Kelecsényi László Zoltán, <i>Szövegértés–szövegalkotás. Szövegtípusok</i>. Bp., [1999.]</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Győrffy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD	

tantárgy neve: Stilisztikai elemzés (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 6. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: <i>A tanegység célja</i> a különböző műfajú szövegek elemző-értelmező tanulmányozása elsősorban a nyelvi regiszterek, az élokúciós eszközök felől tekintve, valamint a szövegek megszerkesztettségének szintagmatikus, illetve mondat- és szövegszintű aspektusának bevonása a stílushatás értelmezésébe.</p> <p>A kurzus arra törekszik, hogy szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek, mint például reklámszövegek, hivatalos levelek nyelvi megalkotottságának értelmezésével fejlessze az anyanyelvi kompetenciát, az esztétikai érzékenységet, az elemző nyelvhasználatot, ezáltal a nyelvi reflexió képességét is. A stilisztikai elemzés nem válik el a szövegértelmezés műfajpoétikai összefüggéseitől, illetve a szövegek létmódjának, befogadásának mediális aspektusaitól. Bár a tantárgynak nem elsődleges célja a stílustörténet tanítása, bizonyos szépirodalmi szövegek esetében a stilisztikai elemzés reflektál stílustörténeti, illetve irodalomtörténeti összefüggésekre, így például a szecesszió, a naturalizmus és realizmus, az impresszionizmus nyelvhasználati jellemzőire. A reklámok esetében a stilisztikai elemzés az írott szöveg és hang, valamint kép médiakonfigurációját abból a szempontból vizsgálja, hogyan működik a verbális-akusztikai és képi jelek összefüggésének esztétikai hatásmechanizmusa, hogyan válnak e jelek stílusesszüközökké. A hivatalos stílus különféle szövegtípusainak tanulmányozása a beszédhelyzettel adekvát nyelvhasználat stílusesszüközzeinek értelmezésére, alkalmazására irányul.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Kemény Gábor, <i>Bevezetés a nyelvi kép stilisztikájába</i>. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2002. Szathmári István, <i>Stilisztikai fogalmak magyarázata szépirodalmi példákkal szemléltetve</i>. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2004. Szikszainé Nagy Irma, <i>Magyar stilisztika</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2007. Virányi Péter (szerk.), <i>Reklámszociológia</i>. Gondolat Kiadó, Budapest, 2010.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Krämer, Sybille, A hang negatív szemiológiája. <i>Replika</i>, 2011/4: 45–58. Luhmann, Niklas, <i>A tömegmédia valósága</i>. Gondolat Kiadó, Budapest, 2011. Tolcsvai Nagy Gábor, A stílus diszkurzív elmélete felé. <i>Helikon</i>, 1995/1–2: 219–231.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Kovács Szilvia, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Kovács Szilvia, PhD</p>	

tantárgy neve: Pszicholingvisztika (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 7. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja átfogó képet adni a 20. század közepén a pszichológia és a nyelvészet határterületein megszületett tudományág. A tantárgy tematikája révén a nyelv egy sajátos megközelítési módjával ismerkedhetnek meg a hallgatók az alábbi kérdéskörök megtárgyalásával: a beszéd folyamatok neurális alapja (az agy és az agyműködés); a megismerő elme átfogó modelljei; a beszédprodukciónak a folyamatok; a beszédészlelés és a beszédmegértés folyamata és sajátosságai; az anyanyelv elsajátítása; a beszédprodukciónak és beszédfeldolgozás zavarai; a kétnyelvűség pszicholingvisztikája.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Lukács Ágnes–Pléh Csaba szerk., <i>Pszicholingvisztika 1–2. Magyar pszicholingvisztikai kézikönyv.</i> Akadémiai Kiadó, Budapest. 3–116, 147–410, 443–658, 1089–1134, 1167–1242.</p> <p>Ajánlott irodalom: Pléh Csaba–Lukács Ágnes (szerk.), <i>A magyar morfológia pszicholingvisztikája.</i> Budapest, 2001. Csépe Valéria–Györi Miklós–Ragó Anett (szerk.), <i>Általános pszichológia 3. Nyelv, tudat, gondolkodás.</i> Budapest, Osiris Kiadó. 23–216. Tomasello, Michael, <i>Gondolkodás és kultúra.</i> Budapest, Osiris Kiadó, 2002. Fehér Krisztina, <i>Babák a hangok világában.</i> Budapest, Typotex, 2017.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Reszegi Katalin, egyetemi adjunktus, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Nyelvpolitika (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 8. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy a nyelvpolitika fogalmát a legszélesebb értelemben használja. Célja, hogy bemutassa a nyelvek kölcsönhatásának nem nyelvrendszertani vonatkozásait, társadalmi háttérét és feltételeit. A tárgy tematikája a magyar nyelvészeti oktatás mellett figyelembe veszi a kommunikáció szakos képzés igényeit is. A nyelvek sokfélesége és hasonlósága tipológiai és genetikai szempontból. Nyelv — nép — nemzet. Anyanyelv és idegen nyelv. Nyelv és nyelvjárás. Élő és holt nyelvek, természetes és mesterséges nyelvek. A nyelvek egyenrangúsága. Nemzetközi nyelvek, világnyelvek. Nyelv és politika. Nyelv és globalizáció. Nyelv és kultúra. Nyelv és írásbeliség. Újabb nyelvi technológiák. Európa nyelvi képe nyelvpolitikai szempontból. Nyelvi jogok, államnyelv, kisebbségi nyelvhasználat. Nyelvismeret és oktatás. Az Európai Unió nyelvi helyzete. A magyar nyelvközösség: magyar anyanyelvűek, magyarul beszélők, nyelvismeret Magyarországon, a Kárpát-medencében és azon kívül. Kisebbségi nyelvek.</p>	
<p>Kötelező irodalom: De Swaan, Abram, <i>A nyelvek társadalma. A globális nyelvrendszer.</i> Budapest, Typotex, 2004. 11–70, 157–205. Tolocsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>A magyar nyelv jelene és jövője.</i> Budapest, Gondolat Kiadó. 2017. 49–63, 137–238, 321–356, 433–464.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Crystal, David, <i>A nyelv enciklopédiája.</i> Budapest, Osiris, 1998. 359–470. Cseresnyési László, <i>Nyelvek és stratégiák, avagy a nyelv antropológiája.</i> Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2004. 126–250. Fodor István, <i>A világ nyelvei.</i> Budapest, Akadémiai Kiadó, 1999. Kiss Jenő, <i>Társadalom és nyelvhasználat.</i> Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995. 150–94, 241–67. Sándor Klára (szerk.), <i>Nyelv, nyelvi jogok, oktatás.</i> Szeged, JGyF Kiadó, 2001. 111–52. Szépe György–Darányi András (szerk.), <i>Nyelv, hatalom, egyenlőség. Nyelvpolitikai írások.</i> Budapest, Corvina, 1999.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc.</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k):</p>	

tantárgy neve: Retorikai gyakorlat (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 8. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: <i>A tanegység célja</i> a retorika és a nyelvtudomány diszciplináris kapcsolatainak feltárása, illetve a nyelvhasználat különféle szintereinek, szövegtípusainak segítségével a nyelvi-retorikai eszközök gyakorlati alkalmazásának megismerése, retorikai elemzések megvalósítása. Ezen ismeretek gyakorlati alkalmazása a közéleti írásbeli és szóbeli kommunikáció néhány jellegzetes műfajában, szövegalkotási feladatok formájában is része a kurzus tematikájának. A leíró szemléletű elemzések támaszkodnak a klasszikus római retorikák tapasztalataira, fogalomrendszerre, de az elemzések leíró aspektusból történnek, figyelembe véve a szövegfajták, műfajok pragmatikai jellemzőit is. A retorikai elemzések meghatározó mozzanatai például a szövegek megszerkesztettsége, érvelési technikája, nyelvi élokúciós eszközei, beszédhelyzetbe illeszkedése. A nyelvi-retorikai elemzés mindig komplex szövegeértelmezésbe illeszkedik, beleértve a műfajpoétikai szempontok érvényesítését is. A tantárgy keretein belül kitekintést teszünk a tanári pályára készülő hallgatók módszertani tájékozódásának lehetőségeire is, valamint a retorika középiskolai tanításának szaktudományos összefüggéseire.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Aczél Petra, Adamik Tamás, Adamikné Jászó Anna, <i>Retorika</i>. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. Aczél Petra, A retorika tanítása. <i>Anyanyelv-pedagógia</i>. In: http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=622, megtekintés dátuma: 2018. április 30. Aczél Petra, <i>Új retorika – Közélet, kommunikáció, kampány</i>. Kalligram Kiadó, Pozsony, 2009. Perelman, Chaim, <i>A retorika birodalma</i>. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2018. Szabó G. Zoltán, Szörényi László, <i>Kis magyar retorika</i>. Helikon Kiadó, Budapest, 1997.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Adamikné Jászó Anna, <i>Klasszikus magyar retorika</i>. Holnap Kiadó, Budapest, 2013. Jászó Anna, L. Aczél Petra, <i>A szónoki beszéd részei és a beszéd fajták</i>. Trezor Kiadó, Budapest, 2001.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Kovács Szilvia, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Kovács Szilvia, PhD</p>	

tantárgy neve: A nyelvtudomány módszerei (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 9. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tárgy céljai a következők: – A különböző intézményekből részben eltérő nyelvészeti képzettséggel a mesterképzésbe belépő hallgatók nyelvtudományi ismereteinek egységes megalapozása. – Áttekintést nyújt a nyelvtudomány jelenlegi állapotához vezető, meghatározó módszerekről. A kurzus vezérfonalát a grammatikaelmélet adja – kitekintéssel a szemantikára és a pragmatikára. Következésképpen a bemutatott grammatikaelméleti ismeretekre a képzés későbbi szakaszaiban szervesen felépíthetők lesznek mind az elméleti, mind az alkalmazott nyelvészeti részdiszciplínákat bemutató tárgyak. Ennek megfelelően a kurzus a következő fő témakörök köré épül: – A történeti-összehasonlító nyelvészet és az újgrammatikus iskola módszertana. – A saussure-i fordulat: a szinkrón nyelvészet és a strukturalizmus módszertana. – A chomskyánus fordulat: a modern elméleti nyelvészet kialakulása és a generatív szintaxis módszertana. – A szemantika státusa a modern elméleti nyelvészetben. – Kitekintés: a pragmatikai fordulat.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Apreszjan, J. D., <i>A modern strukturális nyelvészet elmélete és módszerei</i>. Bp., 1971. Antal László, <i>A formális nyelvi elemzés</i>. Bp., 1964. Chomsky, Noam, <i>Mondattani szerkezetek. Nyelv és elme</i>. Bp., 1995. É. Kiss Katalin–Szabolcsi Anna, Grammatikaelméleti bevezető. In: Kiefer Ferenc szerk.: <i>Strukturális magyar nyelvtan. I. Mondattan</i>. Bp., 1992. 21–78. Kiefer, Ferenc: <i>Jelentéstan</i>. Bp., 2000. Reboul, A.–Moeschler, J., <i>A társalgás cselei. Bevezetés a pragmatikába</i>. Bp., 2005. Róna-Tas András, <i>A nyelvrokonság</i>. Bp., 1978.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Antal László (szerk.), <i>Modern nyelvelméleti szöveggyűjtemény 1–6</i>. Bp., 1981–1989. Fehér Krisztina, A 20. század eleji újgrammatizmus és a nyelvi változások. <i>Magyar Nyelvőr</i> 137 (2013): 129–154. Saussure, Ferdinand de, <i>Bevezetés az általános nyelvészetbe</i>. Bp., 1997. Telegdi Zsigmond (szerk.), <i>Szöveggyűjtemény az általános nyelvészet tanulmányozásához</i>. Bp., 1968.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Fehér Krisztina, egyetemi tanársegéd, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Csatár Péter egyetemi docens, PhD; dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Reszegi Katalin, egyetemi adjunktus, PhD	

tantárgy neve: Dialektológia (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 8. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat a magyar nyelv területi változataival: a nyelvjárásokkal. Az elméleti ismeretek elsajátítása mellett be kívánja vezetni a hallgatókat a dialektológiai kutatások gyakorlati munkájába is. A tantárgy tartalma: mi a nyelvjárás. A nyelvjárás jelenségek mivolta, keletkezésük, terjedésük és visszaszorulásuk nyelvi és társadalmi vonatkozásai. A köznyelv és a nyelvjárások. A regionális köznyelviség fogalma. A regionális nyelvhasználat (életkor, nemek, foglalkozás, iskolázottság, felekezeti hovatartozás, beszédhelyzet). A nyelvi attitűd. A dialektológiai kutatások célja, módszerei, eszközei és feladatai. A magyar nyelvjárás régiók és azok nyelvi jellemzői. A nyelvjárásgyűjtés módszerei. A nyelvföldrajz, a nyelvatlaszok fajtái. Az alkalmazott dialektológia és az anyanyelvi oktatás.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Chambers, J. K.–Trudgill, Peter, <i>Dialectology</i>. Cambridge, 1998. Deme László–Imre Samu (szerk.), <i>A magyar nyelvjárások atlasza. I–VI. Bp.</i>, 1968–1977. Imre Samu, <i>A mai magyar nyelvjárások rendszere</i>. Bp., 1971. Kiss Jenő (szerk.), <i>Magyar dialektológia</i>. Bp., 2001. Vargha Fruzsina Sára, <i>A nyelvi hasonlóság mintázatai. Magyar nyelvjárások dialektometriai elemzése</i>. Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2017.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Juhász Dezső, Névtan és nyelvföldrajz: <i>MNy.</i> 89 (1993): 72–77. Vargha Fruzsina Sára–Bodó Csanád, Régi nyelvatlaszok — új módszerek: <i>MNy.</i> 54 (2008): 335–351.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Bába Barbara, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD</p>	

tantárgy neve: Kognitív nyelvészet (OMA)	kreditszáma: 3 kr
a tanóra típusa: ea. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: koll.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 10. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A nyelv szoros egységet alkot a kognitív folyamatokkal (észlelés, tapasztalatszerzés, fogalomalkotás, ítéletalkotás, ezeknek megfelelő cselekvés) és ezek a kognitív folyamatok a nyelvi jelentésekben és struktúrákban is tükröződnek. A Kognitív nyelvészet című tárgy ezt a kapcsolatrendszert kívánja bemutatni, mely szerint a nyelvi szimbólum nem egyszerű leképezése, tükrözése az objektív külvilágnak, hanem ott van mögötte a kognitív struktúrák által létrehozott kategorizáció, amely szerint a dolgokat egy-egy fogalom körébe soroljuk. A tantárgy témakörei: a kognitív tudományok; megismeréstudományok egyéb ágai és a nyelvészet viszonya; a különböző kognitív nyelvészeti irányzatok, a fogalmi metafora és a fogalmi metonímia; nyelvi relativizmus; kognitív nyelvtan; kognitív nyelvészet és anyanyelv-elsajátítás.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Tolcsvai Nagy Gábor, <i>Bevezetés a kognitív nyelvészetbe</i>. Budapest, Osiris Kiadó, 2013. Szilágyi N. Sándor, <i>Hogyan teremtsünk világot? (Rávezetés a nyelvi világ vizsgálatára)</i>. Kolozsvár, 1996. Kövecses Zoltán–Benczes Réka, <i>Kognitív nyelvészet</i>. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010. Tolcsvai Nagy Gábor, <i>Kognitív szemantika</i>. Nyitra, Europica varietas, 2010.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Tomasello, Michael, <i>Gondolkodás és kultúra</i>. Budapest, Osiris Kiadó, 2002. Kövecses Zoltán, <i>A metafora. (Gyakorlati bevezetés a kognitív nyelvészetbe)</i>. Budapest, 2005. Kertész András, A kognitív nyelvészet szkeptikus dilemmája: <i>Nyr.</i> 124 (2000): 209–225. Dirk Geeraerts–Hubert Cuyckens eds., <i>The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics</i>. 2010.</p>	
Tantárgyfelelős: dr. Reszegi Katalin, egyetemi adjunktus, PhD	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –	

tantárgy neve: Finnugor népek és nyelvek (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 7. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A finnugor (uráli) nyelvek rokonsági viszonyainak rendszere. A nyelvrokonság bizonyításának módszerei. Az egyes finnugor (uráli) népek bemutatása: életkörülményeik, lakóterületük. Az oroszországi kisebb finnugor népek nyelvi helyzete, a nyelvkihalás veszélyei. Az egyes nyelvek jellegzetességeinek rövid bemutatása. – Az alapnyelv fogalma és jellemző vonásai: a hangrendszer, szófajok, a névszó és az igerendszer bemutatása. Az őshazaelméletek áttekintése. Az ősi szókincs rétegeinek bemutatása.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Bereczki Gábor, <i>A magyar nyelv finnugor alapjai</i>. Universitas, Bp., 1998. Csepregi Márta (szerk.), <i>Finnugor kalauz</i>. Panoráma, Bp., 1998. Hajdú Péter, <i>Uráli nyelvrokonaink</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1978. Nanovfszky György (szerk.), <i>Nyelvrokonaink</i>. Teleki Alapítvány, Bp., 2000.</p> <p>Ajánlott irodalom: Pusztay János, <i>Az „ugor–török” háború után</i>. Gondolat, Bp., 1977. Rédei Károly, <i>Őstörténetünk kérdései</i>. Balassi, Bp., 1998. Róna-Tas András, <i>A nyelvrokonság</i>. Gondolat, Bp., 1978. Szíj Enikő, <i>Finnugor hol-mi I</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1990.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Maticsák Sándor, egyetemi tanár, DSc</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Tóth Anikó Nikolett egyetemi tanársegéd, PhD</p>	

tantárgy neve: Magyar szórványemlékek (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 8. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A gyakorlat célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a magyar szórványemlékek, azaz az idegen nyelvű szövegben elszórtan álló magyar szavak, szókapcsolatok általános problematikájával és egyes szórványok elemzésével. A gyakorlat során nagyobb részt az egyes szórványok (elsősorban a mohamedán források, Konsztantinosz A birodalom kormányzásáról c. műve, a Veszprémvölgyi apácák adománylevele és a Tihanyi apátság alapítólevele egyes szórványainak) komplex nyelvi elemzésére kerül sor: főleg hangtani, alaktani, jelentéstani, etimológiai, valamint művelődéstörténeti vizsgálatokra.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Bárczi Géza–Benkő Loránd–Berrár Jolán, <i>A magyar nyelv története</i>. Bp., 1967. 30–42. Berta Árpád, Török eredetű törzsneveink: <i>NyK.</i> 92 (1990): 3–34. Hoffmann István, <i>A Tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás</i>. Debrecen, 2010. Hoffmann István, A magyar nyelv hazai szórványemlékei. In: Madas Edit szerk. „<i>Látjátok feleim...</i>”. <i>Magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig</i>. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, 2009. 13–28.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: A TESz., az EWUng. és a FNESz. megfelelő szócikkei. Bárczi Géza, <i>A tihanyi apátság alapító levele mint nyelvi emlék</i>. Bp., 1951. Benkő Loránd, <i>Név és történelem</i>. Bp., 1988. 11–28. Gyóni Mátyás, <i>A magyar nyelv görög feljegyzéses szórványemlékei</i>. Magyar–görög tanulmányok. 34. sz. Bp., 1943. Jakubovich Emil–Pais Dezső, <i>Ó-magyar olvasókönyv</i>. Pécs, 1929. V–XXVII, 1–25, 35–43. Kniezsa István, <i>A magyar helyesírás története a könyvnyomtatás koráig</i>. Bp., 1952. Kovács Éva, <i>A Tihanyi összeírás mint helynévtörténeti forrás</i>. Debrecen, 2015. Kovács László–Veszprémy László (szerk.), <i>Honfoglalás és nyelvészet</i>. Bp., 1997. 85–140, 211–34. Molnár József–Simon Györgyi (szerk.), <i>Magyar nyelvemlékek</i>. 3. javított és bővített kiadás. Bp. 1980. 11–21. Kristó Gyula (szerk.), <i>A honfoglalás korának írott forrásai</i>. Szeged, 1995. Kristó Gyula (szerk.), <i>Az államalapítás korának írott forrásai</i>. Szeged, 1996. Moravcsik Gyula, <i>Az Árpád-kori magyar történet bizánci forrásai</i>. Bp., 1977. Németh Gyula, <i>A honfoglaló magyarság kialakulása</i>. 2. bővített és átdolgozott kiadás. Közzéteszi Berta Árpád. Bp., 1991. 182–213. Pais Dezső, <i>A veszprémvölgyi apácák görög oklevele mint nyelvi emlék</i>. MNyTK. 50. sz. Bp., 1939. Szőke Melinda, <i>A garamszentbenedeki apátság alapítólevelének nyelvtörténeti vizsgálata</i>. Debrecen, 2015.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Tóth Valéria, egyetemi tanár, DSc</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Hoffmann István, egyetemi tanár, DSc; dr. Rác Anita, egyetemi docens, PhD</p>	

tantárgy neve: A magyar szókincs története (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 9. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tárgy a magyar szókincs eredetbeli csoportjait és történeti rétegződésének alakulásmódját mutatja be. Tárgyalja az alapnyelvi szókincs rekonstrukciós problémáit, s az uráli eredetű szavaknak a nyelv későbbi életében betöltött szerepét. Nyelvtörténeti korszakokként áttekinti a magyar nyelvnek más nyelvekkel való kapcsolatait és ennek történelmi, művelődéstörténeti hátterét. A tematika középpontjában azok az areális kölcsönhatások állnak, amelyek nyelvünk és a Kárpát-medencében az elmúlt évezredben használt más nyelvek között elsősorban lexikális téren megmutatkoznak.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Balázs János (szerk.), <i>Nyelvünk a Duna-tájon</i>. Bp., 1989. 7–46, 95–140, 231–90. Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.), <i>Magyar nyelvtörténet</i>. Bp., 2004. 173–204, 372–92, 618–32, 725–39.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Bakos Ferenc, <i>A magyar szókészlet román elemeinek története</i>. Bp., 1982. Bárczi Géza, <i>A magyar szókincs eredete</i>. Bp., 1958. 6–108. Borbély Anna (szerk.), <i>Nyelvek és kultúrák érintkezése a Kárpát-medencében</i>. Bp., 2000. 165–72. Fludorovits Jolán, <i>A magyar nyelv latin jövevényszavai</i>. Bp., 1937. É. Kiss Katalin, <i>Anyanyelvünk állapotáról</i>. Bp., 2004. 73–83. Kiss Lajos, <i>Szláv tükörszók és tükörjelentések a magyarban</i>. Bp., 1976. Kniezsa István, <i>A magyar nyelv szláv jövevényszavai</i>. Bp., 1955. Kristó Gyula, <i>Nem magyar népek a középkori Magyarországon</i>. Bp., 2003. Mollay Károly, <i>Német-magyar nyelvi érintkezések a XVI. század végéig</i>. Bp., 1982.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Bába Barbara, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Rácz Anita, egyetemi docens, PhD</p>	

tantárgy neve: Történeti szociolingvisztika (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 10. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: Az óra központi témája a nyelv változásának folyamata. Bemutatja a nyelvi változások dokumentálásának, a folyamat megragadásának lehetőségeit; a változás mechanizmusát, általános törvényszerűségeit és néhány ma zajló változás specifikumait; a nyelvi változások neurobiológiai, nyelvi, humánétológiai és szociológiai beágyazottságát.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Németh Miklós, Történeti szociolingvisztika – három évtized mérlege. In: Kontra Miklós–Németh Miklós–Sinkovics Balázs szerk.: <i>Elmélet és empiria a szociolingvisztikában. (Válogatás a 17. Élőnyelvi Konferencia – Szeged, 2012. augusztus 30. – szeptember 1. – előadásaiból).</i> Budapest, 2013, 304–323. Labov, William, A nyelvi változás mechanizmusáról. In: Pap Mária–Szépe György vál. és szerk.: <i>Társadalom és nyelv. Szociolingvisztikai írások.</i> Budapest, 1975. 255–285.</p> <p>Ajánlott irodalom: Sándor Klára, A magyar–török kétnyelvűség és ami körülötte van. In: Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella szerk.: <i>Nyelvi érintkezések a Kárpát-medencében, különös tekintettel a magyarpárú kétnyelvűségre.</i> Pozsony: Kalligram–A Magyar Köztársaság Kulturális Intézete. 1998. 7–26. Sándor Klára, A nyelv „gyenge pontjai”. In: Károly L.–Kincses Nagy Éva szerk.: <i>Néptörténet – nyelvtörténet. A 70 éves Róna-Tas András köszöntése.</i> Szeged, 2001. 119–135. Szilágyi N. Sándor A szent mókus, avagy a módszer buktatói. In: Pozsgai P. szerk.: <i>Tűzcsiholó. Írások a 90 éves Lükő Gábor tiszteletére.</i> Táton–Budapest, 1999. 345–365.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Kis Tamás, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: Történeti dialektológia (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 10. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy feladata megismertetni a hallgatókat a mai magyar nyelv és nyelvjárások történeti előzményeivel, az ezt tükröző írott nyelvemlékekkel és más forrásokkal (oklevelek, missilisek, részben szépirodalmi művek). A nyelvjárástörténet forrásanyaga: nyelvemlékek lokalizációja, nyelvi sajátosságai, az egyéni nyelvhasználat és a nyelvi/nyelvjárási norma; a tulajdonnevek, mai nyelvjárások. A nyelvjárástörténeti vizsgálat módszerei. A nyelvjárástörténet korszakolása (rokon nyelvi együttélés kora, ősmagyar, ómagyar és újmagyar nyelvjárások kora). A (művelődés)történeti viszonyok hatása a nyelvjárások alakulására. Az egyes korok főbb hangtani, alaktani, mondattani, szókészleti és szövegtani jellemzői.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Benkő Loránd, <i>Magyar nyelvjárástörténet</i>. Bp., 1957. Benkő Loránd, Új módszerbeli lehetőségek a magyar nyelvjárástörténeti vizsgálatokban: <i>MNy.</i> 57 (1961): 401–13. Benkő Loránd, A nyelv területi tagolódásának történeti vonatkozásai. In: Benkő Loránd, <i>A történeti nyelvtudomány alapjai</i>. Bp., 1988. 213–227. Juhász Dezső, A nyelvtörténet a magyar dialektológiában: <i>MNyj.</i> 34 (1997): 43–50. Bárczi Géza, A magyar történeti nyelvjáráskutatás. In: Kniezsa István (szerk.), <i>Általános nyelvészet, stilisztika, nyelvjárástörténet</i>. Budapest, 1956. 301–24.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Juhász Dezső, A magyar nyelvjárástörténet néhány kérdése: <i>MNy.</i> 112 (2016): 257–268. Vargha Fruzsina Sára, A dialektometria alkalmazása és történeti helynevek nyelvföldrajzi vizsgálata a Székelyföldön. <i>Helynévtörténeti Tanulmányok</i> 5 (2010): 223–233.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Bába Barbara, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD</p>	

tantárgy neve: Az anyanyelvtanítás szakmódszertana (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 5. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tanegység célja a Nemzeti alaptanterv anyanyelvi nevelésre vonatkozó tartalmi szabályozásának, kompetenciafejlesztő elvárásainak megismerésén keresztül az iskolai tanítási-tanulási folyamat módszertani célkitűzéseinek megismerése. E célok ismeretében történik a tanári kompetenciák kialakítása, fejlesztése. A kurzus keretein belül sor kerül tankönyvek, munkafüzetek módszertani szempontú elemzésére, a tananyag elrendezésének tervezésére a NAT kimeneti követelményeinek megfelelően, valamint az egyes tanítandó témakörök szaktudományos ismereteinek iskolai környezetben történő alkalmazására. A tematikában szereplő egyes témakörök, mint például a szövegértés, a szövegalkotás tanítása összekapcsolódik a mérés-értékelés diagnosztikus, formatív és szummatív mérési módszereinek ismertetésével. A leíró nyelvtani ismeretek tanításának módszertani lehetőségeit a gyakorlati nyelvhasználat összefüggésében ismerjük meg. A kurzus további célja, hogy segítséget nyújtson a hallgatónak abban, hogy a differenciált, reflektált nyelvhasználat felől is ki tudják alakítani tanárszerepüket.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Antalné Szabó Ágnes, A tanulásalapú anyanyelvi nevelés. <i>Anyanyelv-pedagógia</i>, http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=481 Antalné Szabó Ágnes, Szövegszemlélet a helyesírás-fejlesztésben. <i>Anyanyelv-pedagógia</i>, 2016/3. Bácsi János, Sejtes Györgyi, Didaktikai útmutató a szövegértési feladatlapok összeállításához, <i>Anyanyelv-pedagógia</i>. http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=218, 2018. április 30. Antalné Szabó Ágnes, <i>A tanári beszéd empirikus kutatások tükrében</i>. Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2006. Gonda Zsuzsa, A digitális szövegek olvasásértésének fejlesztése olvasási stratégiák segítségével. <i>Anyanyelv-pedagógia</i>. http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=555 Gósy Mária, A szövegértő olvasás. <i>Anyanyelv-pedagógia</i>. http://anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=25 Zimányi Árpád, Az anyanyelvi nevelés céljai és feladatai. In: Zimányi Árpád, Dobóné Berencsi Margit, <i>Anyanyelvi tantárgy-pedagógiánk vázlatja</i>. EKF Líceum Kiadó, Eger, 2000.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Kovács Szilvia, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Kovács Szilvia, PhD</p>	

tantárgy neve: Iskolai nyelvtani tananyagelemzés (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 7. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A szeminárium célja a forgalomban lévő tankönyvek tartalmi elemzése az iskolai nyelvtan és a legújabb nyelvleírási modellek viszonyára összpontosítva. A félév során a nyelvtan tantárgy ismeretköreinek áttekintése funkcionális-kognitív alapú megközelítésből történik. Ezen felül a tárgy célja, hogy a pedagógusjelölteket képessé tegye a funkcionális-kognitív szempontú tanítási-tanulási folyamat és a funkcionális szemlélettel összekapcsolt módszerek, feladattípusok tervezésére. A főbb témakörök a következők: A nyelvi tevékenység általános jellemzői. A grammatikatanítás lehetőségei. Az írott és a beszélt nyelvi szövegek elemzési lehetőségei. A beszédaktusok és a nyelvi jelentés. Nyelv és társadalom-udvariasságelméletek. Az alakzatok kérdése pragmatikai szempontból. A manipuláció magyarázata a relevanciaelmélettel. A retorika tanításának új útjai.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Az OFI és a Mozaik Kiadó tankönyvei http://www.mozaik.info.hu/Homepage/Mozportal/MPkiadvany.php http://ofi.hu/tankonyvek Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.), <i>Nyelvtan</i>. Budapest, Osiris Kiadó, 2017.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Aczél Petra, <i>A retorika tanítása</i>. http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=622 Boronkai Dóra, <i>Bevezetés a társalgáselemzésbe</i>. Budapest, Ad Librum Kiadó, 2009. Kugler Nóra, <i>A grammatika tanítása-kognitív nyelvészeti alapokon</i>. In: Vanó Ildikó (szerk.), <i>Funkcionális és kognitív nyelvpedagógia. Szöveggyűjtemény</i>. Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, Nyitra, 2014. 195–240. Nemesi Attila László, <i>Az alakzatok kérdése a pragmatikában</i>. Budapest, Osiris Kiadó, 2009. 7–100. Tátrai Szilárd, <i>Bevezetés a pragmatikába</i>. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2011.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: Mászlainé dr. Nagy Judit</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): –</p>	

tantárgy neve: A tanári kommunikáció alapjai 1. (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy azokat az anyanyelvi készségeket kívánja megalapozni, amelyek a tanárok és a diákok nyelvi kapcsolatát érintik. Fejlesztési szándékozik az írásbeli és szóbeli kompetenciákat, különös tekintettel a helyesírásra és a szövegértésre, szövegfeldolgozásra. Emellett törekszik arra, hogy a leendő tanároknak az anyanyelvhez, a diákok és a tankönyvek nyelvéhez való megfelelő viszonyulását kialakítsa. Ezzel összhangban a tárgy gyakorlati jellegű, de nem nélkülözi az elméleti kontextus megalapozását sem. Az egyes készségek fejlesztése párhuzamosan zajlik, elősegítve ezáltal a helyesírási szabályok és szövegfeldolgozási módszerek elmélyítését és önálló alkalmazását. A jegyszerzés feltétele, hogy a hallgatók a gyakorlati feladatokat megfelelő szinten teljesítsék.</p>	
<p>Kötelező irodalom: <i>A magyar helyesírás szabályai.</i> Tizenkettedik kiadás. Budapest, Akadémiai Kiadó.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Sándor Klára: <i>Az élőnyelvi vizsgálatok és az iskola: kisebbségi kétnyelvűség.</i> <i>Regio</i>, 6 (1995)/4: 121–146 = In: Kontra Miklós és Saly Noémi (szerk.): <i>Nyelvmentés vagy nyelvárulás?</i> Budapest, 1998. 368–394 = In: Sándor Klára (szerk.), <i>Nyelv, nyelvi jogok, oktatás.</i> Szeged, 2001. 83–110. Szabó Tamás Péter: <i>Normatív viselkedés kialakulása a nyelvhasználatban.</i> In: Váradi Tamás (szerk.), <i>AlkNyelvDok. III. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia.</i> Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézet, 2009. 167–178. URL: http://www.nytud.hu/alknyelvdok09/proceedings.pdf Szabó Tamás Péter: <i>A nyelvhelyességi szabályokkal kapcsolatos metanyelvi tudás formálása.</i> In: Váradi Tamás (szerk.), <i>Alknyelvdok. II. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia.</i> Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézet, 2008 [2009!] 87–98. URL: http://www.nytud.hu/alknyelvdok08/proceedings08.pdf</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Bába Barbara, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Dobi Edit, egyetemi docens, PhD; dr. Gyórfy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Fehér Krisztina, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	

tantárgy neve: A tanári kommunikáció alapjai 2. (OMA)	kreditszáma: 2 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: gyj.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 6. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy az előző kurzus ismeretanyagát építi tovább. Középpontjában a tanárok nyelvi készségeinek fejlesztése áll, elsősorban a beszédtechnika, valamint a szóbeli és az írásbeli szövegalkotás terén. A képzés moduljai többek között hangképzési gyakorlat, szöveges helyzetgyakorlat, előadás-technika, a didaktikus nyelvhasználat fejlesztése, retorikai és stilisztikai gyakorlat. Ennek megfelelően a tárgy gyakorlati jellegű, az egyes készségek fejlesztése párhuzamosan zajlik, célja, hogy elősegítse a tanári beszéd és kommunikáció fejlődését. Az aláírás feltétele, hogy a hallgatók a gyakorlati feladatokat megfelelő szinten teljesítsék.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Fercsik Erzsébet–Raátz Judit: <i>Kommunikáció szóban és írásban. Jegyzet nem magyar szakos tanárjelöltek számára.</i> Budapest, Korona Kiadó. 24–169.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Antalné Szabó Ágnes, <i>A tanári beszéd empirikus kutatások tükrében.</i> Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2006. Hernádi Sándor, <i>Beszédművelés.</i> Budapest, Osiris, 2006. Montágh Imre, <i>Figyelem vagy fegyelem?! Holnap Kiadó, 1996.</i></p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Bába Barbara, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Györffy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Fehér Krisztina, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	

tantárgy neve: Anyanyelvi ismeretek 1. (OMA)	kreditszáma: 0 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: ai.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 1. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy azokat az anyanyelvi készségeket kívánja megalapozni, amelyek a tanárok és a diákok nyelvi kapcsolatát érintik. Fejlesztési szándékozik az írásbeli és szóbeli kompetenciákat, különös tekintettel a helyesírásra és a szövegértésre, szövegfeldolgozásra. Emellett törekszik arra, hogy a leendő tanároknak az anyanyelvhez, a diákok és a tankönyvek nyelvéhez való megfelelő viszonyulását kialakítsa. Ezzel összhangban a tárgy gyakorlati jellegű, de nem nélkülözi az elméleti kontextus megalapozását sem. Az egyes készségek fejlesztése párhuzamosan zajlik, elősegítve ezáltal a helyesírási szabályok és szövegfeldolgozási módszerek elmélyítését és önálló alkalmazását. Az aláírás feltétele, hogy a hallgatók a gyakorlati feladatokat megfelelő szinten teljesítsék.</p>	
<p>Kötelező irodalom: <i>A magyar helyesírás szabályai.</i> Tizenkettedik kiadás. Budapest, Akadémiai Kiadó.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Sándor Klára: <i>Az élőnyelvi vizsgálatok és az iskola: kisebbségi kétnyelvűség.</i> <i>Regio</i>, 6 (1995)/4: 121–146 = In: Kontra Miklós és Saly Noémi (szerk.): <i>Nyelvmentés vagy nyelvárulás?</i> Budapest, 1998. 368–394 = In: Sándor Klára (szerk.), <i>Nyelv, nyelvi jogok, oktatás.</i> Szeged, 2001. 83–110. Szabó Tamás Péter: <i>Normatív viselkedés kialakulása a nyelvhasználatban.</i> In: Váradi Tamás (szerk.), <i>AlkNyelvDok. III. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia.</i> Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézet, 2009. 167–178. URL: http://www.nytud.hu/alknyelvdok09/proceedings.pdf Szabó Tamás Péter: <i>A nyelvhelyességi szabályokkal kapcsolatos metanyelvi tudás formálása.</i> In: Váradi Tamás (szerk.), <i>Alknyelvdok. II. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia.</i> Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézet, 2008 [2009!] 87–98. URL: http://www.nytud.hu/alknyelvdok08/proceedings08.pdf</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Bába Barbara, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Gyórfy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Fehér Krisztina, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	

tantárgy neve: Anyanyelvi ismeretek 2. (OMA)	kreditszáma: 0 kr
a tanóra típusa: gyak. és óraszám: 2 óra/hét	
számonkérés módja: ai.	
tantárgy tantervi helye (hányadik félév, vagy más időszak): 6. félév	
előtanulmányi feltételek: –	
<p>Tantárgyleírás: A tantárgy az előző kurzus ismeretanyagát építi tovább. Középpontjában a tanárok nyelvi készségeinek fejlesztése áll, elsősorban a beszédtechnika, valamint a szóbeli és az írásbeli szövegalkotás terén. A képzés moduljai többek között hangképzési gyakorlat, szöveges helyzetgyakorlat, előadás-technika, a didaktikus nyelvhasználat fejlesztése, retorikai és stilisztikai gyakorlat. Ennek megfelelően a tárgy gyakorlati jellegű, az egyes készségek fejlesztése párhuzamosan zajlik, célja, hogy elősegítse a tanári beszéd és kommunikáció fejlődését. Az aláírás feltétele, hogy a hallgatók a gyakorlati feladatokat megfelelő szinten teljesítsék.</p>	
<p>Kötelező irodalom: Fercsik Erzsébet–Raátz Judit: <i>Kommunikáció szóban és írásban. Jegyzet nem magyar szakos tanárjelöltek számára.</i> Budapest, Korona Kiadó. 24–169.</p>	
<p>Ajánlott irodalom: Antalné Szabó Ágnes, <i>A tanári beszéd empirikus kutatások tükrében.</i> Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2006. Hernádi Sándor, <i>Beszédművelés.</i> Budapest, Osiris, 2006. Montágh Imre, <i>Figyelem vagy fegyelem?!</i> Holnap Kiadó, 1996.</p>	
<p>Tantárgyfelelős: dr. Bába Barbara, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k): dr. Dobi Edit, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Györffy Erzsébet, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Póczos Rita, egyetemi adjunktus, PhD; dr. Fehér Krisztina, egyetemi tanársegéd, PhD</p>	